

minare intendit. Hunc ergo modum explicandi illuminationem Angelorum verum censeo, et non est alienus a sententia Scoti, Bassolis, et sequacium. Nam Scotus sub disjunctione loquitur de efficientia actus secundi, aut primi, qui est species. Nec etiam est hic modus præter D. Thomæ mentem: nam ipse de locutione sentit ita fieri, ut supra ostendi, et eadem est ratio de illuminatione. Et omnia quæ in particulari de illuminatione, dicta sunt, possunt optime juxta hanc sententiam intelligi, ut mox explicabo. Et quod Capreolus dixit de qualitate intentionali, de specie intelligibili acceptum habet maximam probabilitatem, et in alio nullam habere potest, ut ostendi. Favet etiam illi D. Thomas quatenus locutionem Angelorum docet non fieri sine excitatione, quæ aliquid ponat in audiente, ut supra ostensum est. Item quatenus in dicta quæst. 106, art. 2, dicit Angelum non movere voluntatem, nisi suadendo ex parte objecti: unde insinuat ad illuminandum intellectum alterius Angeli plus conferre; et quæst. 111, art. 1, in corpore, differentiam constituit inter illuminationem Angeli respectu alterius Angeli, et respectu hominis, quod hominem illuminat per phantasmata, Angelum vero per nudas et puras spirituales species. Et eandem doctrinam videtur intendere in quæst. 117, art. 1, cum ait, Angelum illuminantem confortare intellectum illuminati speciali virtute activa, quam non habet inter homines magister in discipulum, sed solam directionem ex parte objecti, seu principiorum et rationum assentiendi.

25. *Probatur.* — *Ad rationes in num. 3.* — Ratione potest hæc sententia probari ex dictis. Primo a sufficienti partium enumeratione: quia nec necesse est, ut Angelus illuminans aliquid reale faciat in illuminato, sed nihil aliud potest efficere, præter speciem, ut ostensum est, discurrendo per alia omnia, quæ excogitata sunt, vel cogitari posse videntur: ergo illuminat imprimendo speciem. Secundo, quia supra ostensum est, locutionem ita fieri, et dictum etiam est, illuminationem esse locutionem quamdam; ergo debet cum proportione fieri, aliquam speciem imprimendo. Unde obiter etiam probatur in hoc modo nullum esse posse inconveniens, quia ostensum est in locutione illud non habere; ergo nec in tali locutione, quæ sit illuminatio, illud habebit. Et inde ulterius constat, rationes primæ sententiæ negantis omnem actionem illuminantis in illuminatum non esse alicujus momenti. Nam prima de illapsu, de locutione solvitur,

quia ad illapsum proprium non sufficit præsentia intima cum aliqua motione accidentali; sed necessarius est substantialis influxus, vel si sit accidentalis, quod sit cum quadam excellenti potestate, et dominio, ut in lib. 2, cap. 5, explicatum est. Ad secundam vero dicitur posse unum Angelum efficere in alium speciem sui actus, et hanc posse aliquando sufficere ad illuminationem, si cum debita proportione fiat ex industria illuminantis, ut infra explicabitur. Ad tertiam vero dicimus, aliquem sane modum ponendi veritatem ad illuminationem sufficere, illam autem proportionem veritatis sine impressione speciei fieri non posse, et per illam optime, ac sufficienter fieri posse.

26. *Probatur tertio dictus septimus modus.* — Tertio suadet amplius hæc sententia declarando illam. Nam intellectus Angeli beati, sicut in naturalibus ex parte potentiae est constitutus in actu primo ad intelligendas veritates naturales: ita etiam in supernaturalibus est constitutus in actu primo ad cognoscenda supernaturalia; quia sicut illud pertinet ad talis naturæ perfectionem; ita hoc ad complementum status beatifici spectat. Unde fit ut sicut intellectus Angeli in pura natura spectatus habet naturale lumen ex parte potentiae sufficiens ad intelligenda naturalia: ita intellectus ejusdem Angeli in statu beatifico constitutus habeat lumen supernaturale, infusum, habituale, ac permanens, et sufficiens ex parte potentiae ad cognoscenda supernaturalia. Ideoque sicut in naturalibus non illuminatur ex parte luminis radicalis (ut sic dicam), ita neque in supernaturalibus illuminatur de novo ex parte habitualis luminis ad intelligendum. Indiget autem in utroque ordine conjunctione cum objecto, quæ fit per species intelligibiles, et ideo in utroque ordine illas habet inditas de rebus aliis, præterquam de actibus liberis, seu cogitationibus cordium: ergo sicut in ordine naturæ isti actus manifestantur per impressionem specierum intelligibilium, ita etiam in ordine supernaturali, ad quem pertinet illuminatio; ergo necesse est ut in illuminatione imprimis intercedat impressio specierum, per quas communicatio conceptuum fit. Deinde in ordine naturæ non obstante perfecta scientia Angeli in actu primo, per illam non potest cognoscere futura contingentia in se ipsis, et cum certitudine, quia non habet immediatam virtutem, nec etiam habet medium naturale, quo veritas illorum determinate manifestetur: et ideo necesse est ut per locutionem, seu re-

velationem alterius ea cognoscat; ergo eadem ratione in ordine supernaturali non potest Angelus beatus per scientiam habitualement, etiam supernaturalis ordinis, cognoscere per seipsum futura contingentia, vel quæ pendent ex voluntate Dei: nisi eorum veritas per alium illa cognoscentem, ut vera proponantur; per hujusmodi autem propositionem cognosci poterunt, si convenienti modo fiat. At vero hæc propositio sufficienter fit per species intelligibiles repræsentantes conceptus Angeli docentis, et tradentis has veritates alteri Angelo modo illi accommodato; ergo per has species fit talis illuminatio. Atque hæc ratio, et sententia melius intelligitur, ac persuadetur, nonnulla dubia proponendo, et explicando: quod in duobus capitibus sequentibus fiet.

CAPUT XIV.

NONNULLIS DIFFICULTATIBUS CIRCA RESOLUTIONEM CAPITIS PRÆCEDENTIS SATISFIT.

1. *Prima difficultas.* — Prima difficultas est, quia superior Angelus illuminans inferiorem, ostendit illi, quæ ipse in Verbo Dei videt, et alter non videt. Sed Angelus superior non potest ostendere inferiori actum illum, quo res in Verbo videt, seu speciem illius actus ei conferre; ergo non potest illuminare inferiorem, dando illi speciem illius actus, quo cognoscitur, de qua alterum illuminat. Consequentia bona est, et minor etiam est clara, quia superior Angelus videt res in Verbo per ipsam visionem Verbi beatam, cujus speciem alteri communicare non potest. Quod si forte unus beatus videt aliorum visiones, per proprias species eorum, tales species non ab ipsis beatis, sed a Deo infunduntur, et non successive, sed a principio beatitudinis. Imo sicut ipsa visio in se immutabilis est, ita una tantum est in unoquoque Angelo, seu beato species illius, per quam eodem modo talem visionem cognoscit, quoties actu illam considerat. Non ergo potest fieri nova illuminatio per impressionem novæ speciei ipsius visionis beatificæ superioris Angeli, nec per novum modum cognoscendi illam.

2. *Positæ difficultatis assumptum probatur.* — Major autem principalis difficultatis sumpta est e doctrina D. Thomæ, d. q. 106, art. 1, ad 1, ubi dicit, illuminationes Angelorum non esse de ipsa Dei essentia, sed *de rationibus divinorum operum, quæ a Deo cognoscuntur. sicut in causa.* Et infra sic inquit: *Unde supe-*

rior Angelus plura in Deo de rationibus divinorum operum cognoscit, quam inferior, et de his eum illuminat. Refertque Dionysium, c. 4, de Divin. Nom. Et cum D. Thoma in hoc consentit Ægidius 2, dist. 9, quæst. 1, art. 5, ubi non tantum de rationibus divinorum operum, sed etiam de mysteriis, et effectibus Dei loquitur, dicens, superiorem Angelum videre aliquod mysterium, vel aliquem effectum in Deo, quem non videt inferior, et illum proponere inferiori, et sic illum illuminare. Imo etiam ait, superiorem Angelum nunquam docere inferiorem de re, quam in Deo non videat: et aperte declarat se loqui de visione effectus in Deo tanquam in causa in qua relucet. Et illum ibidem imitatur Argentina, quæst. 1, art. 3, in fine, ubi aperte loquitur de visione beata.

3. *Duplex solutio datur.* — *Juxta modum causalem solvitur objectio.* — Ad hanc difficultatem expediendam præmittere oportet vulgarem distinctionem in superioribus tactam de duplici modo videndi aliquid in Deo, scilicet, formaliter per ipsammet visionem beatam, qua primario videtur Dei essentia, et secundo aliquid creatum, quod in causa, seu ex vi talis visionis ejus repræsentatur: vel causaliter, quatenus ratione visionis Dei aliquid ex illa revelatur per distinctam cognitionem: si ergo in difficultate proposita videre aliquid in Verbo sumatur late, prout res extra visionem Dei revelatæ dicuntur videri in Verbo causaliter, sic cessat difficultas, quoniam ea, quæ tantum causaliter in Verbo videntur, per actum distinctum a visione beatifica cognoscuntur: et ita potest facile illorum cognitio per illuminationem alteri communicari media specie impressa ejusdem actus cognoscendi, ut in discursu hujus capituli magis explicabimus. Si vero sit sermo de proprio, et rigoroso modo videndi res in Deo formaliter, ex vi visionis, seu per eandem visionem Dei, sic duo esse dicenda existimo.

4. *Juxta modum videndi formaliter fit prima pronuntiatio.* — Unum est, superiorem Angelum illuminantem alium non semper instruere illum de rebus, effectibus, vel rationibus divinorum operum, quas ipse in Verbo videt; sed posse illuminare alium de rebus, quæ extra Verbum illi revelatæ sunt, et ab alio nesciuntur. Probatur, quia cum supremi Angeli non omnia in Verbo videant illo modo, ut est clarum ex supra dictis, quia non comprehendunt Verbum, præter ea, quæ in Verbo formaliter vident, possunt alia, per revelationem cognoscere, quæ inferioribus non immediate reve-

lantur: ergo de illis poterunt superiores illuminare inferiores. Probatur consequentia, quia ibi concurrunt omnia necessaria ad illuminationem, et nulla est ratio, propter quam in illuminante sit necessaria cognitio in Verbo, et non sufficiat alia supernaturalis in proprio genere, seu extra Verbum. Et confirmatur: nam Angelus medius per revelationem acceptam a superiore, quæ est extra Verbum, ut in sequenti dubitatione dicam, illuminat inferiorem; ergo etiam superior potuit ipsum medium Angelum illuminare per revelationem, quam extra Verbum a Deo ipso immediate accepit. Imo hæc cognitio est ad illuminandum magis proportionata, quia et est magis apta ad imprimendam sui speciem, et magis similis cognitioni, quæ in illuminato resultat. Et certe si attente legatur Dionysius, libr. de cœlest. Hierarch., cap. 10, 13 et 15, facile intelligitur ipsum potissimum loqui de revelationibus extra visionem Dei. Nam in visione Verbi, et eorum quæ in ipso per illam formaliter videntur, omnes Angeli tam infimi, quam supremi immediate illuminantur a Deo: et eodem genere luminis, et cognitionis. At vero in revelationibus, per quas illuminationes fiunt, differentiam constituit Dionysius quod superiores Angeli immediatius erudiuntur, et candidiore luce illustrantur, et secretioribus radiis perficiuntur, etc., quæ doctrina in revelationibus tantum extra Verbum proprie inveniuntur. Et alia multa quibus hunc ordinem illuminandi in aliis capitibus explicat; multo melius revelationibus extra Verbum, quam visioni Verbi accommodantur. Et idem significat in cap. 4, de divinis Nomin. Nam de omnibus Angelis sic inquit: *Tanquam spiritus supra mundanum intelligunt modum, rerumque rationes divinis illustrationibus sibi accommodatis discunt; et rursus ad propinquiora, et cognita, quæ dicere transmittunt.* Quid sunt autem divinæ illustrationes, singulis accommodatæ, nisi peculiare revelationes extra visionem Dei?

5. *Secundum pronuntiatum bipartitum.* — Secundo dicendum est, posse Angelum superiorem illuminare inferiorem de his operibus Dei, vel eorum rationibus, quas ipse, et non alius in Verbo videt: ut tamen id faciat, necessarium esse, ut eamet, quæ in Verbo videt propria cognitione, et quasi inferiori conceptu in se formet, ac concipiat, ut per illum modo accommodato Angelo inferiori veritatem proponat, atque ita ipsum illuminet. Priorem partem probat ad summum testimonium D. Thomæ non enim universaliter, seu cum ex-

clusionem dixit, quod Angelus superior tantum illuminet de his, quæ in Verbo videt: sed indefinite loquendo, in illis explicuit illuminationem, ut per ea facile possit ad alia accommodari. Quanquam posset etiam D. Thomas indifferenter intelligi de his, quæ videntur in Verbo, sive formaliter, sive causaliter. Ratio vero hujus partis est, quia beatus potest loqui cum aliis de his, quæ in Verbo videt: sicut Christus Dominus, etiamsi non habuisset scientias infusas rerum in proprio genere, per visionem beatam posset revelare mysteria, quæ in Verbo videbat, juxta illud: *Deum nemo vidit unquam, unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse enarravit*, Joan. 1. Ergo etiam Angelus superior potest ad inferiorem loqui de his, quæ in Verbo videt, atque ita de illis eum illuminare. Et confirmatur: nam illa visio est directiva actionum ad extra etiam circa ea, quæ in Verbo videntur; et ideo in eis indefectibilem rectitudinem constituit; ergo etiam potest esse principium revelandi ea, quæ in proprio genere per inferiorem modum cognosci possunt. Denique, Deus ipse revelat, quæ in seipso videt: ergo et Angelus idem suo modo potest per visionem participatam Dei, et rerum in ipso. Quoad hanc ergo partem Ægidii, et Argentinae sententiam admittimus, quatenus vero exclusivam addere videntur, sententiam eorum non probamus.

6. *Probatur secunda pars, et respondetur difficultati in num. 1. — Objectio prima.* — *Objectio secunda.* — *Solvitur prima.* — Alia vero pars addita est ad respondendum difficultati propositæ, quatenus contra præcedentem partem procedere posset. Fatemur enim, non posse Angelum superiorem illuminare inferiorem imprimendo ei speciem illiusmet actus, quo illa in Verbo addit. Dicimus autem, in virtute illius cognitionis matutinæ, utendo etiam speciebus rerum creatarum, quas Angelus habet infusas, posse de eisdem rebus formare in se cognitionem vespertinam, et mediante illa inferiorem illuminare. Addimusque hoc esse illi necessarium, ut possit intellectum inferioris Angeli immutare, et ita veritatem cognitam illi proponere, quia per visionem beatificam immediate id facere non posset. Dices, Deus ipse, ut revelat immediate superiori Angelo mysteria, quæ in seipso cognoscit, non indiget alia scientia talium mysteriorum præter eam, quam in se et per se de illis habet. Christus etiam Dominus, ut homo per scientiam beatam, quam habebat, poterat illuminare homines sine alio conceptu, quasi medio, vel alia

scientia indita: ergo etiam Angelus beatus id poterit respectu alterius Angeli. Respondeo negando consequentiam, et ratio differentiæ quoad partem antecedentis est, quia Deus potest sua naturali omnipotentia imprimere Angelo immediate species earum rerum creatarum, quas in se videt, si vult proprias illarum cognitiones revelare: vel potest etiam facere, ut per alienas species Angelo repræsententur, si modo minus perfecto illas revelare velit, ut per fidem, vel aliam notitiam abstractivam, et minus perfectam, et ultra hoc etiam potest lumen ipsum necessarium ex parte potentiæ infundere. At vero Angelus non potest suo imperio, et ut causa superior species rerum cognitarum in Verbo, alteri imprimere, nec etiam lumen intellectuale potest in alio efficere, sed ad summum potest per aliquem actum suum, tanquam per objectum actu intelligibile intellectum alterius immutare, et ideo necesse est, ut ad illuminandum inferiorem de illis rebus, conceptum earum in se formet ad illud munus accommodatum. Quia nec potest alterum illuminare, nisi aliquo modo immutando illum, ut ostensum est, nec per visionem beatificam potest illum immediate movere, aut in actum reducere, ut objectio facta probat.

7. *Solvitur secunda.* — Ad alteram partem de Christo Domino respondeo, etiam esse rationem dissimilem: nam Christus docebat per voces sensibiles, quæ sunt signa significantia ad placitum immediate res ipsas creatas, et ita quomodocumque illas videret, sive in Verbo, sive in seipsis, poterat de illis immediate loqui, et medio sermone vocis mentes hominum illuminare modo communi, et sine speciali miraculo. Nam cum illo etiam poterat mentes hominum immutare per species, vel lumen, quia per humanitatem tanquam per instrumentum Verbi potest hæc omnia efficere, et ad usum illius potentiæ sufficiens illi esse posset visio beatifica, quatenus per eam omnia, quæ futura sunt, cognoscit. Atque hoc modo potest per illam scientiam immediate illuminare Angelos, de rebus, quas in Verbo videt, si velit, quia in hoc divinam omnipotentiam suo modo participat. Angelus vero non illuminat Angelum per vera signa externa, aut sensibilia, nec habet aliud medium, quo illuminet alium: nisi proprium conceptum ad illud munus accommodatum, et ideo necesse est, ut talem conceptum in se formet, quo alium possit immutare. Procedere autem posset illud exemplum de illuminatione hominis, si Angelus superioris

ordinis illum immediate illuminaret, quia ad illum illuminandum utetur signis sensibilibus, quæ potest immediate efficere, aut applicare, ut infra videbimus.

8. *Instant adversarii.* — *Occurritur primo.* — Sed instari adhuc potest, quia nulla cognitio Angeli superioris per revelationem Dei accepta, vel ex visione beata concepta, potest esse apta ad illuminandum Angelum inferiorem per impressionem speciei intelligibilis ejusdem actus superioris Angeli. Quia ille actus est in sua entitate supernaturalis, cum proveniat ex principio, seu revelatione supernaturali: ergo non potest sui speciem imprimere in altero Angelo. Probatur consequentia, quia supernaturalis actus non est productivus alicujus habitus in eadem potentia, cujus est actus, ut suppono; ergo multo minus erit productivus speciei intelligibilis in alio Angelo, quia illa species supernaturalis est, et quidam habitus. Respondeo imprimis non esse necessarium, ut actus ille, per quem tanquam per Verbum suum unus Angelus illuminat alium, sit in sua entitate supernaturalis, quia veritates creatæ, de quibus istæ illuminationes fiunt, de rebus ordinis naturalis frequentius formantur, et ita possunt per species, et conceptus naturalis ordinis fieri, seu apprehendi, ac repræsentari, etiamsi ad illos conceptus formandos a revelatione divinitus accepta, vel a visione beata mens moveatur. Quia solum movetur quasi per occasionem, vel ut ab imperante, vel dirigente: proxime autem potest per species, et naturale lumen conceptum naturalem, et accommodatum formare, ad loquendum alteri. Sicut homo fide, vel revelatione prophetica ductus, format verba naturalia, seu materialia, per quæ alios de eisdem supernaturalibus veritatibus illuminet.

9. *Occurritur secundo.* — Deinde addo, nihil obstare quominus Angelus imprimat alteri Angelo propriam speciem sui actus, tam intellectus, quam voluntatis: etiamsi actus supernaturalis sit, et propria ejus species ejusdem sit ordinis. Quia illud objectum est proportionatum ad efficiendam illam speciem in subjecto capaci, si per voluntatem habentis ad hoc applicetur, et Deus præbeat auxilium proportionatum, et quasi tali naturæ debitum. Sicut habitus supernaturalis elicit cum potentia supernaturalem actum. Nec est eadem ratio de actu respectu habitus supernaturalis, quia est imperfectus comparatione illius, ut in materia de Gratia tractamus. At vero respectu speciei intentionalis actus est perfectior: sicut albedo

est simpliciter perfectior, quam species ejus intentionalis: ita enim comparatur actus ille per modum objecti ad suam speciem, tanquam principale agens ad semen, seu instrumentum; et ideo etiam a supernaturalibus actibus imprimi potest.

10. *Secunda difficultas.*—Secunda difficultas in hoc puncto est, quia illuminatio Angelorum ex parte illorum, qui illuminantur, fit per visionem in Verbo illorum mysteriorum, de quibus illuminantur: sed inferiores Angeli non possunt aliquid in Verbo videre per species intentionales a superioribus Angelis impressas; ergo neque illuminari ab eis possunt, per talium specierum impressionem. Major propositio intelligi potest, vel rigorose de proprio modo videndi aliquid in Deo formaliter, vel latius, scilicet, causaliter, et per revelationem extra visionem Dei. In priori sensu non video quo modo possit probari illa propositio major, nisi secundum opinionem eorum, qui dicunt beatos videre in Verbo formaliter etiam ea quæ successu temporum eis revelantur. Illa vero opinione supposita, clara est major: et consequenter etiam minor videtur evidens, quia species impressa a superiori Angelo non potest concurrere ullo modo ad visionem Dei; ergo neque ad cognoscenda ea quæ per eandem visionem in Deo videntur. Imo ratio simpliciter probare videtur, non posse unum Angelum ab alio illuminari, quia non potest ab eo juvari, vel confortari ad videndum Deum in se; ergo neque ad videndum aliquid in Deo per eandem ejus visionem. Si vero major latius intelligatur de modo videndi in Verbo causaliter, sic est clara juxta sententiam a nobis supra confirmatam, quod omnia, quæ de novo beatissimis revelantur, proveniunt aliquo modo ex visione Dei, licet per actus ab illa distinctos cognoscantur. Tunc autem probatur minor, quia omnia hujusmodi, quæ denuo Angelis revelantur, recipiunt omnes ab ipso Deo; ergo ab ipso recipiunt species et lumen necessarium ad illam cognitionem, quia tota fit sub divino lumine, et in solo Deo nititur: ergo etiam ad talem cognitionem deservire non potest species impressa a superiori Angelo. Imo hinc etiam probari videtur, non posse in his rebus unum Angelum ab alio illuminari.

11. *Prima opinio.*—In hoc puncto duas invenio sententias extreme contrarias. Prior dicit Angelum cognoscere in Verbo formaliter, et tanquam in causa ea, de quibus illuminatur: et nihilominus ad illa sic cognoscenda confortari et juvari a superiori Angelo, ac proinde

etiam de illis illuminari. Ita docet Ægidius, supra dicto art. 3, et sequitur Argentina, a. 3, et indicat Scotus, dist. 9, quæst. 2, in quodam dubio ante solutionem argumentorum. Et Basolis ibidem, quæst. 1, in fine, ille vero et Scotus revera non dicunt Angelum illuminantem ostendere veritatem in Verbo, sed Deum præbere illuminationem istam altiore, supposita illuminatione minus perfecta Angeli, de quo statim dicam. Ægidius igitur et Argentina ita suam sententiam declarant, quia quando Angelus superior aliquid videt in Verbo, potest illum effectum proponere inferiori eo modo, quo iste illum capere potest: et tunc Angelus inferior, qui semper videt Deum, confortatus per propositionem sibi factam talis effectus, et quasi determinatus ad illum considerandum, incipit illum videre in Deo, in quo relucet talis effectus, si videns Deum ad illum effectum in eo videndum, per propositionem ejusdem effectus aliunde factam determinetur. Et confirmat hoc Ægidius; quia si Angelus inferior, cui mysterium aliquod futurum superior proponit, non inciperet illud in Verbo videre, non haberet certitudinem de illo, nec sciret illud, sed tantum crederet superiori Angelo, quod inter beatos non videtur admittendum.

12. *Secunda opinio.*—Altera sententia extreme contraria dicit Angelum, non solum non illuminari ab alio Angelo de his quæ in Verbo videt per ipsam formalem visionem Dei: verum etiam nec de his quæ per specialem revelationem et actus distinctos a visione Dei cognoscit. Ita Vasquez, disp. 117, cap. 2, et solum probat, docet quia omnia, quæ Angelus videt ex vi visionis Dei, vel Deo ipso revelante, cognoscit a Deo ipso, et non ab alio Angelo accipit, et nihilominus subjungit, posse unum Angelum ab alio illuminari, de his quæ in Verbo videt, si videre in Verbo nihil aliud sit, quam cognoscere aliquid videndo simul Verbum, et connexionem quam talis res cognita habet cum Verbo.

13. *Primum pronuntiatum in hac secunda difficultate principali.*—Media tamen via sequenda est: et imprimis dicendum est Angelos non illuminari ab aliis Angelis de his quæ in Verbo formaliter vident, seu de his quæ per eandem visionem vident: sive dicantur ea videre in Deo, sive cum Deo. Ita docet Capreolus, in 2, dist. 11, quæst. 2, art. 3, in ultimis fere verbis. Et Hervæus, dist. 9, q. 1, art. 2, ad 3. Illi vero auctores præcipue docere intendunt, Angelos de illis rebus, quæ in Verbo vident, non illuminari iterum ab alio Angelo per

aliam cognitionem extra Verbum. Quod formaliter intellectum, id est, de eodem secundum idem, est verissimum, quia (ut supra dictum est) illuminatio est de his, quæ antea ignorabantur. Et licet possint sciri alio modo, tamen illuminationes inter Angelos non ad hoc fiunt, sed ad res antea non cognititas manifestandas. Et ideo addidi particulam *formaliter*, quia de eodem mysterio in Verbo cognito possunt novæ circumstantiæ et rationes, vel circumstantiæ per illuminationem revelari, quando secundum illa in Verbo non videbatur, ut iidem auctores notant. In præsentem vero addimus, quando Angelus illuminatur de re quam antea nesciebat, non incipere illam cognoscere formaliter in ipso Verbo, seu per visionem Verbi. Et hoc specialiter tradit Aureolus 2, dist. 9, quæst. 1, art. 3.

14. *Probatur primo.*—*Probatur secundo.*—Et probatur primo, quia, juxta communem sententiam in superioribus confirmatam, quæ dicto modo videntur in Verbo, simul a principio visionis Dei, immutabiliter, et sine ulla successione videntur: illuminationes autem Angelorum inter se, fiunt cum successione, et ideo dicuntur duraturæ usque ad diem Judicii: ergo per illas non ostenduntur res formaliter in Verbo. Secundo, quia esto possent videri de novo aliqui effectus per ipsammet visionem Dei, non posset fieri per illuminationem: nam duobus modis posset id fieri, aut cogitari. Primo, ut talis nova cognitio fiat sine mutatione visionis, et tunc fieret per solam objectivam representationem divinæ essentiæ tanquam per speculum voluntatum, ut frequentius docent, qui illam opinionem sequuntur, et tunc illa representatio tota esset posita in sola voluntate Dei, qui sine sui mutatione potest illam representationem offerre per æternam voluntatem, ac determinationem, quam habere supponitur: ergo tunc Angelus non posset ad illum modum videndi rem novam in Verbo alium juvare, quia sine ulla mutatione ex parte videntis, vel Dei revelantis fieret. Alius modus est, ut illa nova cognitio in Verbo fiat per aliquod augmentum intensionis, vel extensionis, visionis Dei, et per novam efficientiam ipsius videntis. Et in hoc etiam nihil potest juvare superior Angelus inferiorem, illuminando illum. Quia nec potest immutare aliquo modo, vel augere principia illius visionis, quæ sunt lumen gloriæ, cum intellectu, et essentia per modum speciei, vel propria species Dei, secundum aliquos: omnia enim hæc sunt supra ordinem, et facultatem Angeli illuminantis, nec

etiam potest applicare intellectum Angeli inferioris videntis, ut magis conetur ad videndum Deum, vel plura in ipso: sed hoc esset proprium Dei, ut magis ex sequenti puncto patebit.

15. *Probatur tertio, et impugnando Ægidium in num. 11.*—*Impugnatur secundo.*—Tertio, modus ille, quo Ægidius explicat, per illuminationem Angeli posse fieri ut ab alio res novæ in Verbo videantur, nec possibilis est, nec intelligi potest. Nam imprimis supponit, priusquam Angelus illuminatus rem in Verbo videat, concipere, et cognoscere eandem rem, ut sibi propositam ab illuminante: illa ergo conceptio, et cognitio extra Verbum est, quia est per actum distinctum a visione Dei; ergo in illa est jam completa quædam illuminatio: quia est talis veritatis propositio, quæ ab illo, cui proponitur, concipi, ac cognosci non posset, nisi illuminaretur; ergo quidquid additur superfluum est. Et præterea ad illam propositionem necessaria est aliqua immutatio in Angelo illuminato, quam Ægidius vitare cupit, non explicat autem modum, quo id fieri possit. Deinde, quod præcipue nunc intendimus, per illam conceptionem, seu cognitionem talis effectus, quæ necessario esse debet inferioris ordinis, seu in proprio genere, non potest de novo videri res eadem in Verbo: tum quia est modus videndi longe altioris ordinis, et rationis: tum etiam quia quantumcumque videatur res creata in seipsa, per illam non potest ascendi ad videndum, quomodo in Deo sit, et in illo ac per illum videri queat.

16. *Effugium frustraneum.*—Dices, esse posse occasionem, aut quasi excitationem, ut intellectus videntis Deum magis se colligat, magisque conetur ad rem illam in Verbo videndam. Sed hoc etiam frustra excogitatum est, et intelligi non potest. Nam si Deus solum representat has res, ut speculum voluntarium, nihil juvabit ille conatus, si Deus non vult illam representationem facere: quod si velit, non erit illa occasio necessaria. Si autem representatio illa est ex vi cognitionis DEI ut causæ tali modo cognitæ, sic intellectus videntis Deum, non per liberam applicationem voluntatis, sed necessitate naturali, seu lumine gloriæ connaturali conatur ad videndum Deum, et res in ipso, quantum ex vi talis luminis potest: postea autem non augetur lumen gloriæ per illam occasionem propositionis factæ a superiori Angelo, ut per se notum est; ergo nec conatus intellectus ad videndum de novo aliquid in Deo augeri potest; deberet enim augeri